

Правосуд О., аспірант, ДДУВС, м. Дніпро

*Pravosud O., PhD-Student of Dnipropetrovsk State University
of Internal Affairs, Dnipro*

**ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ДОВІРИ НАСЕЛЕННЯ ЯК
МЕХАНІЗМУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В КОНТЕКСТІ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ БЕЗПЕКИ**

**FACTORS FOR FORMING THE TRUST OF THE POPULATION AS A
MECHANISM OF PUBLIC ADMINISTRATION IN THE CONTEXT OF
ENSURING THE SECURITY SYSTEM**

У статті систематизовано фактори формування довіри населення в системі публічного управління у сфері забезпечення національної безпеки. Визначено серед цих факторів позасистемні.

Ключові слова: публічне управління, національна безпека, довіра населення, фактори.

The article systematizes the factors of public trust formation in the system of public administration in the sphere of ensuring national security. Among these factors, non-systemic factors were identified.

Key words: public administration, national security, trust of population, factors.

Постановка проблеми. У сучасному розумінні системи безпеки «довіра» розглядається як фактор геокультурного розвитку та соціальної безпеки. Проблематика довіри до влади з огляду на її ідеологічну, патріотичну, соціально-економічну та техніко-технологічну значимість у розвиток суспільства, є об'єктом постійної уваги як з боку суспільства, незалежно від рівня його розвитку та соціальної однорідності, і з боку органів структурі державної влади. Саме довіра між основними акторами соціально-економічного розвитку держави та її інститути є основною й обов'язковою умовою ефективності політики, що проводиться державою. Відсутність довіри до влади в цілому, так само як і до її інституційного прояву, можливо розглянуто на рівні найбільш небезпечних ризиків, вплив яких на функціонування державних інститутів та розвиток громадських інституцій, що не може бути проігноровано. Відтак, актуальним є визначення факторів формування довіри населення у забезпеченні сталого розвитку та системи безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізу проблематики системи безпеки присвячені праці багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених Д. Грицишена, С. Домбровської, В. Євдокімова, О. Карпенка, С. Майстра, В. Мороза, Г. Ортіної, А. Помаза-Пономаренко, Г. Ситника та інших [1-3]. При цьому підкреслимо, що в науці питання довіри населення у сфері публічного управління набувають важливості й актуальності. Підтвердженням цього є

розробки М. Вебера, Е. Гідденса, Е. Дюркгейма, Н. Лумана, Г. Роуз, А. Селігмена, Ф. Фукуями, Дж. К. Херпфера та ін. Зважаючи на актуальність зазначеної проблематики, вважаємо, що виникає необхідність у поглибленні наукових досліджень цих питань.

Постановка завдання. Метою статті є визначення факторів формування довіри населення до системи публічного управління у сфері забезпечення національної безпеки.

Виклад основного матеріалу. У контексті змісту науки публічного управління, актуальність вивчення феномена довіри зумовлена необхідністю формування ефективних механізмів забезпечення соціально-економічної стабільності, стійкості та плановості розвитку взаємовідносин між державою та суспільством. Відтак, виникає низка питань, відповіді на які багато в чому визначають не тільки стратегію й тактику поведінки державних інститутів, а також перспективи розвитку базових інституцій суспільства. У вузькому значенні можуть бути сформульовані такі питання: «Як впливає довіра на якість та результати діалогу між суб'єктами й об'єктами управлінських відносин?», «Що є основою та факторами для встановлення конструктивного рівня довірчих відносин між основними учасниками соціально-економічного діалогу?», «Яка роль ресурсної складової довіри в формуванні та забезпеченні механізмів прийняття державно-управлінських рішень?». Ці питання не претендують на всебічність охоплення аналізованої проблематики, але водночас дозволяють ідентифікувати проблематику довіри у межах державно-управлінської науки. Крім того, слід звернути увагу, що проблематика довіри має свої змістовні та ієрархічні рівні розгляду, а саме:

- довіра до інститутів публічного адміністрування;
- довіра до інституції влади;
- довіра між суб'єктами та об'єктами управління;
- довіра до суспільства та його базових інституцій;
- довіра до держави та її інститутів;
- довіра до інституційного середовища та ін. [1].

Кожен із цих напрямів має свою унікальне змістовне поле, необхідне для організації наукових пошуків, а тому заслуговують на окрему увагу з боку дослідників.

Довіра як фактор, інструмент та засіб накопичення соціального капіталу відображає актуальний, набутий, індивідуальний і соціальний досвід індивіда, соціальної групи та соціуму загалом. Атмосфера довіри відтворює архетипи та задає норми взаємин [2, с. 103]. Ці правила взаємовідносин між суб'єктами й об'єктами управління є результатом співпраці, в основу якого покладено потребу кожного з учасників соціального діалогу щодо пошуку балансу інтересів, а також готовність до діалогу та партнерства. Саме здатність влади з однією сторони, та бажання громадян держави з іншого боку, є обов'язковими елементами системи загального регулювання взаємодій між основними акторами соціально-економічного розвитку у контексті пошуку компромісу у взаємному позиціонуванні громадського та приватного, духовного та матеріального, соціального та індивідуального.

Отже, говорячи про довіру населення до системи публічного управління варто зацентувати увагу на зовнішньому та внутрішньому впливі на неї. На макрорівні фактори довіри детерміновані соціокультурними та інституційними особливостями, у т.ч. у межах функціонування системи публічного управління [4]. Під соціокультурними особливостями розуміється, насамперед, подібність загальних тенденцій та характеристик національних традицій і цінностей, що в сукупності становить національну специфіку суспільної довіри. Інституційні детермінанти факторів довіри населення зосереджують увагу на тому, як соціальні інститути впливають на стан довіри у суспільстві. Таким чином, ми підійшли до важливості розгляду особливостей будови системи публічного управління у сфері національної безпеки, а також ролі й місця довіри населення в цій системі. Відзначимо, що на мікрорівні природа чинників довіри населення пов'язана з особливостями ранньої соціалізації особистості, посиленням відмінностей статі, віку, освіти, і навіть індивідуальним життєвим досвідом кожної людини.

Експерти ОЕСР визначили основні фактори довіри до державних інституцій (табл. 1). Вони визначають межу, до якої установи реагують на довгострокові інтереси, а також розробляють та реалізують плани, що заслуговують на довіру та є відкритими для громадського контролю [5].

Таблиця 1

Фактори довіри населення до системи державного управління

Політичний вимір	Чуйність	Надійність
Роль державних установ у підвищенні довіри населення	1 ----- Надавати або регулювати державні послуги	2 ----- Передбачати зміни, захищати громадян
Цілісність	Відкритість	Справедливість
3 ----- Етично та раціонально використовувати владу та державні ресурси	4 ----- Слухати громадян, їх консультувати, пояснювати їм	5 ----- Покращувати умови життя для всіх

Джерело: складено на підставі [5]

Таким чином, ключовим поняттям у процесах довіри населення є очікування. Це позитивне очікування щодо виконання тих чи тих зобов'язань і обіцянок, які добровільно взяли ті чи інші суб'єкти довіри. Причому позитивне очікування присутнє в ситуації невизначеності, що загрожує ризиком того, що очікування на виконання зобов'язань, обіцянок можуть не виправдатися. Ситуація невизначеності детермінована відсутністю можливості застосування формальних та неформальних санкцій і небезпекою невірною прогнозування поведінки інших людей [3]. Власне кажучи, сутність довіри населення полягає в позитивному очікуванні в ситуації невизначеності, яка може спричинити ризик того, що очікування можуть не виправдатися. У цьому контексті доречно

систематично моніторити й оцінювати фактори формування довіри населення.

Висновки. Отже, фактори довіри діють як у мікрорівні соціальної реальності (безпосередньому оточенні, наприклад, сім'ї, організації тощо), і макрорівні (у суспільстві загалом й його окремих сферах життєдіяльності). На цій підставі варто конкретизувати структуру організаційно-правового механізму формування довіри населення до органів публічної влади в Україні. Саме цим аспектам буде присвячено наші подальші наукові розвідки. При цьому мають враховуватися позасистемні фактори, що в сукупності вимагають упровадження національної ідеї, покликаної забезпечити єдність країни зсередини й у векторах зовнішньої політики.

Список використаних джерел:

1. Мороз В.М. Доверие к органам государственной власти как основа эффективного государственного управления: теоретический аспект. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/50591659.pdf>.
2. Панькова О.В. Доверие как основа формирования социального капитала в контексте развития человеческого потенциала Украины // *Актуальные проблемы социологии, психологии, педагогики*. 2012. № 16. С. 101–109.
3. Помаза-Пономаренко А.Л. Соціальний розвиток і безпека регіонів: державноуправлінські аспекти: монографія. Х.: НУЦЗУ. 2017. 270 с.
4. Суший О.В. Психосоціальна культура державного управління: монографія. К.: Світогляд, 2012. 344 с.
5. Trust in Government // OECD. URL: <https://www.oecd.org/gov/trust-in-government.htm>.

References:

1. Moroz, V.M. Trust in public authorities as the basis for effective public administration: a theoretical aspect. [Doveriye k organam gosudarstvennoy vlasti kak osnova effektivnogo gosudarstvennogo upravleniya: teoreticheskiy aspekt]. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/50591659.pdf>.
2. Pankova O.V. Trust as a basis for the formation of social capital in the context of the development of the human potential of Ukraine [Doveriye kak osnova formirovaniya sotsial'nogo kapitala v kontekste razvitiya chelovecheskogo potentsiala Ukrainy] // *Actual problems of sociology, psychology, pedagogy*. 2012. №. 16. pp. 101–109.
3. Pomaza-Ponomarenko A. Social development and security of regions: state-management aspects: monograph. Kharkiv: NUZU. 2017. Print.
4. Sushii, O.V. Psychosocial culture of public administration: monograph. Kyiv: Svitoglyad, 2012. Print.
5. Trust in Government // OECD. URL: <https://www.oecd.org/gov/trust-in-government.htm>.